पुलिस समाचार – हर कोने की हलचल

पुलिस पर यौन आक्रमण का केस दर्ज

eæk l gkbl dkV.k u d:j ftyk ifyl dk 3 ifyldfe;k ij ;ku vkØe.k dk dl nt djus dk dgk gA rhuk ifyldeh ,d Jhyxdkbl rfey 'kj.kkFkh efgyk dk 7 ekp 2010 dk mldk 'kj.kkFkh dli l mldh ek Jhefr inekofr dk lkFk ;g dg dj yx x, Fk fd mldk ifr dk Åij gR;k dk vkjki g vkj bl ckj e o ckr djuk pkgr gA mUgk ,d vkEM fjTko ifyl dEi e yx tk;k x;k FkkA ogk inekorh th dk ou e gh cBus dk dgk x;k vkj mudh cVh dk fcfYMx e yx tk;k x;kA ,d ?kV ckn tc mUgk Hkh vUnj yx tk;k x;k rks mUgkus viuh cVh dk cl/k ik;k] og cky Hkh ugh ik jgh FkhA dli e vkdj mlus ry fNMddj viu vki dk vkx yxk fy;kA mldk ckn 28 ekp 2010 dk mldh eR;q gk xbl FkhA ejus dk igy ,d odhy dh enn l mldk ¼dFku½ Mkf;x fMDyj'ku eftLV u nt dj fy;k Fkk ftle ijh ?kVuk dk foLrkj l crk;k x;k FkkA

bl ?kVuk dk djhc ,d lky dk ckn] gkbl dkV.k u inekofr dh ;kfpdk ij fu.k; nr g, rhuk ifyldfe;k dk f[kykQ ,Q-vkb-vkj- nt djus dk vkn'k fn;kA bl ;kfpdk e bldk vykok 5 yk[k :lk;k e vkoTkk vkj dl dk lh-ch- vkb- dk lkii tkus dh ekx dh xbl FkhA

yfdu vk'p; rks ;g g fd ,d ejr gbl efgyk }kjk fn, x, vijk/k dk c;ku ij Hkh vkjkih ifyldfe;k dk f[kykQ ,Q-vkb-vkj- nt djus dk fy, ,d lky dk le; yx x;k] u tkus vkjkfi;k dk ltk gkus e fdruk le; yxxkA 'kk;n ;gh otg gkxh dh inekorh us tkp dh ekx ,d ckgjh ,tlh }kjk djus dh vth Mkyh gA

tgk] gkbl dkV.k u bl dl dk jftLV'ku dk vkn'k nidj ,d 'k: vkr dh g ogh ;ku vkØe.k dk fy, dkbl dBkj ltk dk iko/kku u gkus dk dkj.k vkjkfi;k dk mudk vijk/k dh ltk vxj fey Hkh tk, rks Hkh fdlh dh vkRe gR;k dk dkj.k cus ykxk dk ;g lTkk cgr de gkxhA blfy, bu vkjkfi;k ij vkRe gR;k dk fy, mdlkus lcf/kr /kkjk dk rgr Hkh dl nt fd;k tkuk pkfg,A lkFk gh] inekofr th dk mfpr evkotk Hkh feyuk pkfg, D;kfd ;g vijk/k muykxk }kjk fd;k x;k g tk turk dk j{kd Fk] blfy, ;g mudh cVh dk thou thus dk lo/kkfud vf/kdkj dk guu g] tkfd n'k e jg jg gj 0;fDr dk gkfly gA

¼lktU;½ VkbEl vkQ bfM;k MkV bfM;k VkbEl MkV dke 9 Qjojh 2011½

झारखंड को नया पुलिस नेतृत्व

Jh xkjh 'kdj jFk us >kj[kM ifyl dk u rRo lHkky fy;k gA mudh igpku ,d 0;kolkf;d] tu&ef=d vkj ikjn'kh vQlj dk :lk e dh tkrh gA viu bl u, in dk lHkkyus l igy gh mUgkus in'k ifyl dk ,d u;k Lo:lk nus dh :ij[kk r;kj dj yh FkhA

mudk vuklkj] ßifyl dks doy gfFk;kjks l gh ugh cfYd dfBu ifjfLFkfr vkj dl ks l fuiVus dk fy, 0;kolkf;d Kku l Hkh yl gkuk pkfg,Aè mUgkus ;g Hkh dgk fd mudh lcl cMh ftEenkjh gkxh dkuu&0;oLFkk cuk, j[kuk vkj bldk fy, dkuuk dk mYy?ku djus okys ds fo:) dMh dk;okgh dh tk,xhA tgk og uDlyokn dh leL;k l yMus dk fy, rs;kj g] ogh mudk vuklkj y¶V fox mxokn ,d jktufrd vkUnkyu g tks mu ykxks ds cy ij Qy jgk g tks ixfr dl iFk ij ihN NV x, gA dbl fonkgh Hk"Vkpkj ds dkj.k ink g, g] o Hkkoukvks ds ox e vkdj ,lk dj jg gA blfy, dkuu gkFk e yus okys l le>krk u djrs g, Hkh bl ckr dh lPph dkf'k'k dh tk,xh fd iFk l HkVds g, ;odks dk e[;/kkjk e yk;k tk ldA

bldk vykok] jkT; ifyl cy dh dfBukbl;ks dk ,d dkj.k mUgkus 1994 ds vfoHkkftr fcgkj e gbl Hkrh ds ckn l dkbl Hkh Hkrh u fd, tkus dk dgkA ;gk cgr cMh l[;k e in fjDr gA bl o"k] bl vkj ,d vPNh 'k: vkr dh tk jgh g vkj 1000 lc&bLiDVj vkj lktUV dh Hkrh dh tk jgh gA bu u;s ifyldfe;ks dk vPNk if'k{k.k fnyokuk rkfd og vkus okys le; e iyhlhx dh pukfr;k dk Bhd l lkeuk dj ldl] u,s Mh-th-ih- ds , tMk e 'kkfey gA

bl u, urRo ds lfu;kftr i;kl l vkus okys le; e in'k e cgrj iyhlhx dh vk'kk dh tk ldrh gA

¼lktU;½ VfyxkQ bfM;k MkV dke 28 Qjojh 2011½

प्रोमोशन के लिए ऑनलाईन टेस्ट

gfj;k.kk ifyl us dkLVcy l gM dkLVcy ds in ij inkUufr ds fy, vkUkykbu VLV djok;kA ifyldfe;k ds Kku dh tkp djus ds fy, ,lk VLV igyh ckj djok;k x;k gA inkUufr ds fy, bl ifØ;k dk viukus dk edln Fkk fd bl l fu"i{krk vkj ikjnf'krk LFkkfir gk ldl vkj doy ;kX; 0;fDr;k dk gh rjDdh nh tk,A

bl VLV dk ifyl fu;ekoyh e ch&1 VLV dgk tkrk gA ble mEehnokjk dk 2 ?kV e 120 oLrfu"B lokyk ds tokc nus FkA bldk fy, mUgk lgh tokc ij fDyd djuk FkkA bl ljy ifØ;k l VLV djokus dk Qk;nk ;g Hkh Fkk fd ijh{kkfFk;k dk bldk ifj.kke mlh le; crk fn;k x;kA

doy feyk dj inkUufr ds fy, Kku dh tkp djkuk vkj bl tkp ds fy, viukbl xbl i)fr u;h ljy vkj cgr ljkguh; gA vk'kk g nl jl jkT;k e Hkh bl viuk;k tk,xkA

¼lktU;½ fVV;C;u bfM;k MkV dke 6 ekp 2011½

महिला पुलिस अधिकारियों को मिलेगा उनका श्रेय

i.k ifyl dfe'kuj us bl efgyk fnol ij efgyk ifyl vf/kdkfj;k dk ,d ,lk migkj nus dh ?kk"k.kk dh ftldk i.k gh ugh cfYd n'k dk gj {k= dh ofj"B efgyk ifyldfe;k dk b.rTkkj jgrk gA dlN Fkkuk ij efgyk bLiDVjk us bpktl dk dk;&Hkkj lHkkykA ijrq ;g migkj doy i.k dh ofj"B efgyk ifyl vf/kdkfj;k dk dlN Fkkuk e gh fn;k tk jgk gA tcfd nlj LFkkuk ij Hkh bl igy dk viuk;k tkuk pkfg,A

i.k e ifyl dfe'kujV us fu.k; fy;k g fd dlN Fkkuk e lhfu;j bLiDVjk dk Fkkuk&v/;{k ds in ij fu;Dr fd;k tk,xk] bl ckj e ofj"B vf/kdkfj;k l l>ko Hkh ekx gA 'kgj ds 28 Fkkuk e ie[k ds rkj ij i;"k ifyldh gh fu;Dr Fk ftle doy ,d dUVkUeUV Fkkuk gh viokn Fkk] tgk ofj"B ifyl bLiDVj l"kek pkgku ie[k FkhA dlN vkj efgyk Fkkuk bpktl ds vkus l 'kgj dh ifyl dk pgjk vf/kd lonu'khy gkus dh vk'kk dh tk ldrh gA orieku dfe'uj Jh ehju pÔk ckjokdj ds vuklkj& bofj"B efgyk ifyl fujh{kdk dk Fkkuk v/;{k cuus dk volj nus e e>s cgr [k'kh gkxhA efgyk vf/kdkjh viuk nkf;Ro dkQh ifjiDork l fuHkkrh gA ß

¼lktU;½ VkbEl vkQ bfM;k VkbEl MkV dke 8 ekp 2011½

ge ykd ifyl ds bl vd e Ni y[kk ds ckj e vkids fopkj tkuuk pkgxA—i;k viu fopkj ge vo'; HktA ge mUg vkids uke ;k vKkr] tlk vki pkgx] ykd ifyl e idkf'kr djxA vkidh egRoi.k jk; gh cnyko yk,xhA

viu l>ko pkFk i;t ij fn;s x;s irs ij lEiknd dk Mkd }kjk Hkts ;k bey dj½&

info@humanrightsinitiative.org

सी.एच.आर.आई., नई दिल्ली कार्यालय
प्रधान संपादकः ज़ीनत मलिक, बी–११७, प्रथम तल, सर्वोदय एन्क्लेव, नई दिल्ली:११००१७, भारत
टेलीः +९१ ११ ४३१८ ०२००, फैक्सः +९१ ११ २६८६ ४६८८, info@humanrightsinitiative.org, www.humanrightsinitiative.org

[निजी प्रसार के लिए]
अंक १३
नई दिल्ली, मार्च २०११
सी.एच.आर.आई.
लोक पुलिस
जनतांत्रिक पुलिस के लिए
मासिक पत्रिका

'एफ.आई.आर. में विलम्ब से जांच कमज़ोर हो जाती है'

Jh lrh'k oRl

bLiDVj lrh'k oRl gfj;k.kk ifyl e 1994 e ,-,l-vkb- ds in ij vk, vkj rHkh l tkp vf/kdkjh ¼vkb-vk-½ dh Hkfedk e dk;jr jg gA ftyk ikuhir l 'k: vkr ds ckn LVV fctus C;jk vkj fQj Økbe ckp e jgA orieku e o gfj;k.kk ifyl vdkneh] e/kcu e dk;jr g vkj ^ifDVdy boLVhx 'ku LØVUkh* dk dke lHkkyr gA

Jh oRl l tkp ds fofHkUu igyvk ij vkHkk tk'kh dh fof'kV okrphrA

ifyl ds dke e ^tkp@r¶rh'k* dk D;k egYo g\

tkp] vkjkff/kd U;k; i.kkyh e ,d egYoi.k Hkfedk fuHkkrh gA

tkp e vke rkj ij fdl idkj dh [kkfe;k ikbl tkrh g\

vc rd geus ;gk 400 ds djhc dl lk dk fujh{k.k fd;k gA mue vf/kdrj e ;g ik;k x;k fd ,Q-vkb-vkj- nt djus e gh nj gk tkrh g ftll tkp detkj iM tkrh gA fQj] ,Q-vkb-vkj- nj l nt gkus ds dkj.k ifyl ?kVuk LFky ij nj l igprh gA ?kVuk LFky ij igp Hkh x, rks ogk Bhd <:x l lkbV bLiD'ku ugh djrs ftll ds mfpr lk{;; bdVBk dj ik,A lk{;k vkj ?kVuk LFky dk ljf{kr j[kus ds dne ugh mBkus dh otg l ckn e tkp ij vlj lkMrk gA lkbV bLiD'ku dh fjikV vkj lcr ijh{k.k ds fy, ugh Hkts tkrA vxj Hkts fn;k rks ge mUg dk&fjyV ugh dj ikrs fd D;k ijh{k.k djokuk gA ijh{k.k dk urhtk D;k g] mll ge vufHkK jgrs gA vxj urhtk y Hkh fy;k rks tkp ifØ;k e mldh D;k Hkfedk gk ldrh g] ;g gekjh le> e ugh vkrkA

,d vkj cgr cMh deh g fd doy LVVeV ds vk/kkj ij ge fdlh dk vnj Mky nrs gA ge mldk lR;kiu ugh djrA doy LVVeV dk vk/kkj i;klr ugh g] mldk fy, gekj ikl vkj iDdh tkudkjh gkuh pkfg,A

[kjkc ;k detkj tkp dk D;k iHkko gkrk g\

tkp dk vlj ijh ifØ;k vkj dk;okgh ij iMrk gA vlyh nk"kh fudy tkrk g vkj funk"k dk Vk;y dk lkeuk djuk iMrk gA mnkgj.k ds rkj ij geus ,d dl dh LØVUkh dh Fkh ftle ,d yMdk vkj yMdh ?kj l Hkkx x, vkj nkuk ijfojkjk us r; fd;k fd nkuk dk ekj fn;k tk,A fQj mUg fdlh rjg irk pyk fd ;s nkuk vkt jkr xko e vk,xA tc og tkMk vk;k rks vkdM ;g n'kkrs g fd Hkkjr e gj 5 e l 2 efgyk viu ifr }kjk 'kkjhfjd ;k ;ku fglk dh dHkh u dHkh f'kdkj gkrh gA bue l doy 1 ifr 'kr u gh budk f[kykQ f'kdk; r djrh gA 5 irkfMr efgykvk e l doy 1 efgyk gh fdlh lLFkku dh enn yrh gA lcl egÙoi.k g fd 3 e l 2 efgyk,s ,lh gftUgku u rk fdlh l enn ekxk g vkj u gh bl fglk dk ckjie fdlh l ckr dh gA

doy 2 ifr 'kr irkfMr efgykvks u gh ifyl dh enn ekxh gA 'kk;n bUgh 2 ifr 'kr efgykvks dh l[;k c< jgh gA bll ?kjy fglk e Þgj idkj ds fglk dh tfVyrk dk vnkTkk yxk;k tk ldrk gA

bl lnHk e ?kjy fglk dk vFk le>uk cgr egÙoi.k g [kkl dj ifyl ds fy,] tkfd igyh lLFkku gkrh g ftldk ikl ihfMrk enn dh vk'kk ydj vdlj vkrh gA efgykvks ds ifr gkus okyh fofHkké idkj dh fglkvks e l ,d gA ;g ,lh fglk g tk efgyk ij ?kj ds ifo= okrkoj.k e dh tkrh g tgk vke rkj ij ;g mEehn dh tkrh g fd 0;fDr gj idkj ds vijk/k vkj vR;kpkj l ljf{kr gA ?kjy fglk e Þgj idkj ds fglk dh tUMj ij vk/kkfjr 'kkjhfjd] eukoKkfud vkj ;ku irkMuk tk ifjokj ds lnL;k }kjk efgyk ij fd;k tk, ftle ekju ihVu dh fy, gkFk mBku l ydj okLro e ekj ihV djuk vkj xkyh nuk Hkh 'kkfey gAß rkdr ds bl vleku fj'rs dk ,d leku Lrj ij yku dh fy, vkj ?kjy fglk l ihfMr efgykvk dk jkgr igpku dh fy, dkuu cuk, x, gA

orieku vkijkf/kd 0;oLFkk e xgjh pkV ¼/kk-322½] vo/kkfud dlN ¼/kk-340½] }kjk fdl efgyk

¼'k"k i"V 3 ij½---

पुलीसींग और महिला हिंसा

अदालतों द्वारा केस डायरी की मांग

vnkyrks }kjk fdlh dsl esa mi;kx fd xbZ tkp ifØ;kvks dh o|rk dks tkpus dk ,d egÙoiw.kZ Jkr g] dsl Mk;jhA bl cukus dk edln gS fd vko';drk iMus ij] ifyl }kjk tkp ds nkjku fy, x, iR;sd dne dh dkuuh o|rk dks tkpk tks ldA vxj vnkyr dks ednes ds le; tkp vf/kdkjh ds fdlh dFku ij ling gks fd lcf/kr lcrks ;k xokg dks xsj dkuuh rjhds ls rkMk&ejkMk x;k gS rks og Mk;jh dh enn ys ldrh gA vnkyr vkSj tkp vf/kdkjh ds vykok fdlh vkSj dh igip bl Mk;jh rd ugha gksuh pkfg,A

gky gh esa ckEcs gksbZ dkV: ds nks lnL;ksa ;s cp us jkT; xg foHkkx dks funs'k fn;k gS fd os ,d ldsyj tkjh dj ds lHkh ftys ls vkSj Fkksuks Eks tkp vf/kdkjh }kjk ,d dsl Mk;jh ds cukus ds iks/kku dks dBkjrk ls ykxw djus ds fy, dgA ckEcs gksbZ dkV: dh nks lnL;ksa ;s cp dh ;g ifrfØ;k rc ns[kus dks feyh tc 2008 esa dkYgksbZ ds ,d MkDVj dh xs'kns'k dh fjikV: ij luksbZ dj jgh FkhA bles LFkkuh; ifyl us dbZ ykxksa dh fxj¶rkfj;k dh FkhA gkyksfd] ckn esa vnkyr ds vkns'k ij mUgsa cjh dj fn;k x;k FkkA bl dsl dh luksbZ ds le; vnkyr us tc tkp vf/kdkjh ls dsl Mk;jh ekxk rks og v0;ofLFkr Fkh vkSj mldsa iés Hkh c/ks gq, ugha Fks] ftlls lng gksrk gS fd tkp ifØ;k esa xMcMh gks ldrh gA

bldsa vykok] tkp vf/kdkfj;ksa }kjk dsl Mk;jh ds cxsj vnkyr esa mifLFkr gksus dh iofÙk ij vis/kérk n'kkZrs gq, ;s tkc o gfj;k.kk mPp U;k;ky; us Hkh ,slk gh vkns'k fn;k gA mUgksus ;s tkc] gfj;k.kk vkSj pMhx<+ l?k jkT; ds e[; inkf/kdkjh dks funs'k fn;k gS fd Hkfo"; esa ;g lfuf'pr djs fd lHkh tkp vf/kdkjh tekur ds ekeys esa dsl Mk;jh ds cxsj vnkyr esa mifLFkr u gksA ;g funs'k U;k;k/kh'k Jh vkykd flg }kjk tkjh fd;k x;kA bles mUgksus ;g Hkh dgk fd vdlj vnkyrks esa dkLVcy ;k gsM dkLVcyks dks dsl Mk;jh ys dj vkrs ns[kk tkrk gS tcfd doy tkp vf/kdkjh vnkyr dks dsl dh tkp ikxfr vkfn dh tkudkjh ns ldrs gSA blfy, U;k;k/kh'k flg us bl vkns'k dh ,d ifr pMhx< ,l-,l-ih- vkSj ts tkc o gfj;k.kk ds Mh-th-ih- rFkk budsa xg lfpoks dks ifyl foHkkx dks mfpr funs'k ds nus ds fy, Hkstus dks dgk gSA

dsl Mk;jh ij fu;e o dkuu

दण्ड प्रक्रिया संहिता की धारा 172. के अनुसार–

tkp esa ifØ;kvks dh Mk;jh&¼1½ bl v/;k; ds vrxZr tkp djus okys iR;sd vf/kdkjh viuh tkp dh dk;ZokgZ dks ,d Mk;jh esa nts djsx] ftles mls tkudkjh feyus dk le;] mldsa }kjk tkp ds ikjEHk vkSj lekIr djus dk le;] mldsa }kjk ftu LFkkuksa dks oh{k.k fd;k x;k vkSj bl tkp ds ckn og dsl dh fLFkfr ds ckjs esa mudsa D;k fopkj gS] dsl Mk;jh esa fy[kk gksuk pkfg,A

¼1&d½ tkp ds nkjku /kkjk 101 ds vrxZr fy, x, xokgksa ds C;ku Hkh bl dsl Mk;jh esa nts gksxA

¼1&[k½ dsl Mk;jh ,d foLrr vkSj i"Bkfdr [k.M ds :Ik esa gksuh pkfg,A

¼2½ dksbZ Hkh vkSjkf/kd U;k;ky; bl Mk;jh dks bDok;jh ;k ednes esa exok ldrh gS vkSj bldsa rF;ksa dks lk{; ds rkSj ij ugha yfdu bles enn ds fy, mi;kx dj ldrh gA

¼3½ vkjkih ;k mldsa fdlh ,tsalh dk doy bl dkj.k dsl Mk;jh exksus dk vf/kdkj ugha gksxk fd mldk mYys[k vnkyr }kjk fd;k x;k gA yfdu vxj vnkyr bldk mi;kx ifyl vf/kdkjh ds fdlh oS0; dk fojk/k djus ds fy, djrh g] rc dsl dh vuqlkj Hkkjrh; lk{; vf/kfu;e dh /kkjk 161 vkSj 145 ykxw gksxhA

vFkkZr ifyl vQlj ds dFku ds vk/kkj ij mlls ikSj dh tkp ¼Økl ,Dtkfeu½ fd;k tks,xkA ,slh tkp ds fy, mldsa }kjk fyf[kr dFku dks fn[kkuk Hkh vko';d ugha gS yfdu] vxj bl tkp ls mldsa dFku dk [kMu djus dh e'kk gksrk mldsa dFku ds ml Hkkx ij mudk /;ku vkdf"kr djkuk gksxkA

vxj ,slk gksrk fojk/kh ikVhZ dks lk{; vf/kfu;e dh /kkjk 145 ds vrxZr ;g vf/kdkj ikIr gksrk gS fd og dFku ds ml Hkkx dks n[k ldsa vkSj vxj mls vko'; d yxs bl ij ikSj dh tkp ¼Økl ,Dtkfeu½ Hkh dj ldrh gA

,d dkuu lEer dsl Mk;jh esa fuEufyf[kr tkudkfj;ksa gksuh pkfg,%&

- ★ dsl dk lf{lr fooj.k rFkk le; vkSj rkjh[k tc ?kVuk dh tkudkjh tkp vf/kdkjh ds ikl igiph
- ★ le; vkSj rkjh[k tc mlus tkp 'ks: vkSj cn fd;k
- ★ ifrfnu dh ixfr fjikV:
- ★ tkp ds }kjk mldsa }kjk oh{k.k fd, x, iR;sd LFkkuks dk mYys[k gksuk pkfg,A lkFk gh mldk dkj.k vkSj vxj dksbZ cjkenxh gks rks mldk C;kjk Hkh Mk;jh esa fy[kk gksuk pkfg,A
- ★ ntZ fd, x, c;kuksa dk lf{lr mYys[k vkSj mldh dkSu Mk;jh esa lyXu djuk pkfg,A
- ★ tkp ds ckn ijh?kVuk ds ckjs esa tkp vf/kdkjh dk Ck;ku gksuk pkfg,A vxj tkp ds ckn dksbZ dsl ugha curk gS rks tkp vf/kdkjh dks bldsa dkj.kksa dk lf{lr fooj.k nuk gksxkA

dsl Mk;jh dks dsl fy[kk tks, vkSj bldh mi;kfxrk D;k gksxh

- ★ eyr% bl tkp vf/kdkjh dh fy[kkoV esa gksuk pkfg, ;k mldsa lkeus fdlh dkLVcy }kjk fy[kk tksuk pkfg,A Lo;a mldsa }kjk u fy[k tksus dks dkj.k Hkh fy[kk gksuk pkfg,A ys[kd ds lkFk gh tkp vf/kdkjh dk gLrk{kj Hkh gSa ij igksuk pkfg,A
- ★ dsl Mk;jh ds ist ij ucjs Nis gq, gksus pkfg,
- ★ vfHk;kstu dks pkfg, fd dsl Mk;jh esa yxs, x, xokgksa ds c;ku dh ,d dkSh fojk/kh ikVhZ dks ØkSl tkp ds fy, nA
- ★ bls lK; vkSj vlK; nksuksa rjg ds vijk/kksa esa cukuk pkfg,]tgk vlK; vijk/kksa esa /kkjk 155 n.M ifØ;k lfgrk ds vrxZr dsl esa tkp djus dh vkSKk yh xbZ gk]
- ★ ofj"B vf/kdkfj;ksa dks Hkstus ds fy, dsl Mk;jh dh dkcus dkSh@QkVks dkSh cukbZ tksuh pkfg,A
- ★ bles e[kfcjks dks uke ntZ ugha gksuk pkfg,A
- ★ vnkyr fdlh lcr ;k rF; ds ckjs esa vf/kd tkudkjh vkSj lR;kiu ds fy, bls exok ldrh gA

dsl Mk;jh dks fof/kd rjhds ls cukuk iR;sd tkp vf/kdkjh dks nkf;Ro gA yfdu dkuuksa vkSj fu;eksa dh ektnxh ds ckotn vxj dksbZ tkp vf/kdkjh bls ugha cukrk rks lk/kj.krk% blls ;g Li"V gS fd ;k rks mlus tkp esa dksbZ xMcMh dh gS ;k bldsa fy, xs tksbZ ;k j[kk gA vxj tkp vf/kdkjh tkp dh dk;ZokgZ mfpr rjhds ls dj jgk gS rc] le; dh deh ;k fdlh vkSj dkj.k ls Mk;jh dks ugha cukuk Lo;a mldsa fy, Bhd ugha gksxkA D;kfd bldsa cxsj mldh dk;ZokgZ ij ges'kk gh is'u fpUg yxk jgxkA

&thur efyd

जनता से व्यवहार

ifjp;%&fdlh fookn ;k l?k"kZ;k vkSj vkdfLed ldV dh fLFkfr esa lgk;rk vkSj U;k; feyus dh mEEkhn ydsj turk ifyl ls lEids djrh gA Lo;a ifyl vf/kdkjh Hkh 0;oLFkk cuk, j[kus ds fy, pfdx] funs'k ;k foopuk dk nkjku iNrkN ds fy, turk ds 0;fDr;k ls lids djrh gA mls le; mldsa lkFk fd;k x;k 0;ogkj ifyl ds ifr mudh lnHkkouk dks iHkkfor djrk gS vkSj lnHkkouk ls muesa ifyl dk lg;kx djus dh iofÙk cyorh gksrh gA

ifyl ds lids esa vkus okys ykSkS&

¼1½ f'kdk;r dÙkZ

¼2½ ihfMr

¼3½ xokg

¼4½ nk"kh ;k vkjkfir

¼5½ vU; ljdkjh@ xjljdkjh lxBuksa ds 0;fDr

¼6½ ijke'kh

¼7½ lpuk nus okys vkfnA

ids j.k ftldsa lEcU/k esa lids gksrk gS&

¼1½ dkuu 0;oLFkk]

¼2½ vijk/k xs gksrk tkuk]

¼3½ lEifÙk lEcU/kh vkSlh fookn]

¼4½ vU; vkSlh >xM+s]

¼5½ /kkfeZd fookn]

¼6½ jktufrd@lkekftd fookn]

¼7½ ?kVuk@n?kVuk]

¼8½ vkink] vkfn]

f'kdk;r ds dk fujkdj.k&

¼1½ 0;oLFkk iwu%LFkkfir djsA

¼2½ vijk/k ithdr dj foopuk djsA

¼'k"k i"V 3 ij½---

---i"V 1 ds 'k"k

ds lrhRo dks uds lku igpkus ds fy, vkijkf/kd cy }kjk jksduk ¼/kk-354½] cykRdkj ¼/kk-376½] ngst gR;k ¼/kk-304 [k½] vkSj ifr ;k mldsa ifjokj okys }kjk Øjrk ¼/kk-376½] ds vijk/k dks Hkkjrh; n.M lfgrk esa lK; cuk;k x;k gA ftldsa vFkZ gS fd ,Q-vkb-vkj- ntZ gksus ds ckn ifyl] vnkyr dh vkKk ds cxsj vijk/k dh tkp dj ldrh gS vkSj okjV ds cxsj fxj¶rkjh dj ldrh gA Hkkjrh; n.M lfgrk ds vrxZr bu lHkh ekeyksa esa vkjkih ij dk;ZokgZ gksrh gA lkFk gh] ?kjyw fgalk ls ihfMr efgyk ?kjyw fgalk ls efgykvks dh lj{kk vf/kfu;e 2005 ds iks/kksuksa dks mi;kx djds vkijkf/kd ifØ;k ds vykoksa ns nksuksa mipkj Hkh djk ldrh gA D;kfd] vkijkf/kd ekeyksa dks lekIr gksus esa cgr le; yxrk gS vkSj ihfMr eghyk dks dkbZ jkgr ugha feyrh gS blfy, ,d ,slk dksuu dh vko';drk Fkh ftls efgyk dks vkjke fey ldA ns nksuksa lgk;rk ds [kpk&ikuh] ?kjs ejgus dk vf/kdkj vkSj evko tks vkfn 'kkfey gA bl dksuu ds igyw efgyk dks doy ,d gh lgk;rk feyrh Fkh] [kpk dh vtsh ij ;k rykd dh vtsh ij [kpk&ikuh ftle cgr le; yxrk FkkA yfdu bl dksuu ds vrxZr ckdh ifØ;kvks ds pyrs g, Hkh efgykvks dk lgk;rk feyrh gA

ifj.kkeLo:i] ;g cgr vko';d gS fd vxj dksbZ ihfMr efgyk ?kjyw fgalk dh f'kdk;r mls djrh gS rks og mldh le; ij vkSj iHkko'kkyh rjhds ls enn djA dksuu ds vuqlkj ifyl dks lcls igyk dÙkZO; gS fd og ihfMr efgyk dks nksuksa vkSj vkijkf/kd dksuuksa ds vrxZr mldsa vf/kdkjksa vkSj miyC/k enn dsa ckjs esa crk,A ;g nksuksa gh ekeys ,d gh le; ij py ldrs gA ,d ifyl vf/kdkjh] Hkkjrh; n.M lfgrk dh /kkjk 498 d ds vrxZr dsl ntZ dj ldrk gS vkSj lkFk gh] ?kjyw fgalk ls efgykvks dh lj{kk vf/kfu;e ds vrxZr fu;Dr lj{kk vf/kdkjh ;k lok inkrk ds ikl ugha ntZ djus ds fy, Hkh Hkt ldrk gA blfy, ;g vko';d gS fd gj Fkkus esa lj{kk vf/kdkfj;k vkSj lok inkrkvks dh lph yxh gbZ gA ifyl dk ;g Hkh vkns'k fn;k x;k gS fd og efgykvks dk ek¶lr dkuuh lgk;rk ds vf/kdkj ds ckjs esa tkudkjh nA

bl dkuu dh /kkjk 5 dk ifrc/k Hkh fdlh ifyl vf/kdkjh dks vkns'k nsrh gS fd vxj ml fdlh lK; vijk/k dh lpuk mUgsa feyrk] lk/kkj.k vkijkf/kd dkuu ds rgr dk;ZokgZ 'ks: djuh gksxhA

tc Hkh fdlh efgyk dks lkFk ?kjyw fgalk gksrh gS og lcls igyss ifyl ds ikl gh enn ds fy, vkrh gA ,slh esa ;g vko';d gS fd ifyl ,slh ekeyksa dks xHkhjrk ls ys vkSj ;g dg dj u Vky ns fd ;g ?kjyw ;k futh ekeyk gA ,d fgalkeDr ?kj gS L=h vkSj is:"k dk vf/kdkj gS vkSj fgalk esa ekufld vkSj HkkoukRed Øjrk db ckj vkSjr dk vkRe&gR;k djus ij Hkh etcj dj nsrh gS vkSj bldsa cgr gh xHkhjeukoKkfud vkSj 'kkjhfjd dsa Hkko Hkh n[kus dks feyrs gA ekufld Øjrk dh xHkhjrk dks le>rs g, dkuu cukus okys us bls Hkh 'kkjhfjd Øjrk dh rjg lK; vijk/kksa dh J.kh esa j[kk g] yfdu ifyl vdlj ,slsa dksbZ dkfl;ls udkj nsrh gS D;kfd mles ekSV ;k ?kko fn[kksbZ ugha nsrs vkSj fuonu ds ckn Hkh Hkkjrh; n.M lfgrk dh /kkjk 498 d ds vrxZr dsl ugha ntZ djrh gA ;g ljklj vo/kkfud gA ifyl fdlh Hkh nlj vijk/k dh f'kdk;r ij tks fjikV: ntZ djsa tkp 'k: djrh g] mls ,slsa ekeyksa esa Hkh ;gh djuk pkfg,A ifyl }kjk vlg;x dk ;g jo;k] ,d efgyk ds fy, tks dkQh le; ls ekufld fglk tks fd xkyh& xykp] rkus vkfn ls ij'kku gksrh g] vkRe&gR;k djus dk dkj.k cu tkrk gA

blfy, ifyl ds fy, ;g vko';d gS fd efgykvks ds lkFk lonu'khyrk ls 0;ogkj fd;k tk,A dksuu ykxw djus okyh ,tfl;k] fo'k"kZ dj ifyl ds fy, ;g vko';d gS fd og viuh jo;s dk tsMj lonh vkSj lgu'khy cuk,A ifyl dk] ^ifyl cy^ ds ctk; ^ifyl lok^ ds :Ik esa n[kk tkuk ,d vPNh 'k: vkr gA bls ifyl ds dke dh ifØ;kvks esa ,slh rjhdks dks 'kkfey djus dh vko';drk vk gksxh tks cnyrs lekt dh t:jrksa ds ijkS djs ldxhA

&ituk cnjhukFk

आपके विचार

Ekgkn;k]

vkSidh ekfld if=dk ykSdifyl dk vkSidsa ocksbZ ij i<+us dk volj feyk Ablesa Nik ys[k ^^'kkld ifyl dh ugha] ykSd ifyl dh vko';drk g* cgr iln vk;kA bl if=dk dh ,d ifr esa> gS ekg miyC/k djkus dh dik djA

'kkHk dkeu\kvks ds lkFk!

euh"k dekj
ekuokf/kdkj dk;ZdrkZ
iVuk] fcgkj
hr.activist.manish@gmail.com

lsiknd th]

ykSd ifyl esa gekjs ftys ds ljdkjh odhy dk lk{kRdkj i<+dj vPNk yxk mudsa }kjk dgh xbZ ;g ckr Hkh fcYdqy mfpr gS fd ge ykx dbZ ckj ,u oDr ij mudk er yus ds fy, igip rs gA gekjs ikl le; dk vHkko vkSj dke dh vf/kdrk gksus ds dkj.k ik;% ,slk gks tks rks gA vk'kk gS vkx Hkh LFkkuh; vf/kdkfj;ksa dh jk; bl if=dk ds ek/;e ls feyrh jgxhA

/kU;okn!

gM dkLVcy] djuky
gfj;k.kk ifyl

---i"V 2 ds 'k"k

¼3½ lEcU/kh i{kksa ds chp lEk>kSrk djkdsA

¼4½ vU; iksdkj lokfNr enn djdsA

turk ds lkFk 0;ogkj%&

iR;sd 0;fDr ifyl ls enn dh vi{kk j[krk g] vr% mldsa lkFk 0;ogkj djrs le; ifyl deh dks lH; rk] f'k"Vrk o foesa rk ls i'k vkuk pkfg;sA ,slh le; esa fuEu ckrksa dk ikyu djuk fgrdkjh gksxk%&

¼1½ ckr /;kuiwoZ lquuA

¼2½ ckrs lquus le; 'kkr ekgksy cuk;s j[kA

¼3½ vkxUrqd dh ekufld n'kk dks n[krs g;s crkbZ dj] ;fn og ?kcjk jgk gS] Hk;Hkhr gS] rks mls lkURouk nsA

¼4½ vkxUrqd dks Lugioqd cBk;s] mUktuk ;k v'kkfUr dh fLFkfr dk lEkkyus dk i;kl djs] rkfd og viuh ckr dg ldsA

¼5½ ;fn vkxUrqd efgyk g] rks ;FkkZ lHko efgyk ifyl vf/kdkjh dks mls lEid@iNrkN djuh pkfg,A

¼6½ fdlh dh ifr fd;k x;k 0;ogkj ijs ifyl foHkkx dks lEeku ;k viekuu ldrk g] blfu HkyA

¼7½ ;fn vkxUrqd f'kdk;r rks g vkSj lK; ;k vlK; vijk/k dh lpuk ns jgk gS rks /kkjk 154] 155 n0i0l0 dks ikyu fd;k tk,A

¼8½ ;fn vkxUrqd ihfMr g rks mldh lgkuHkfrd enn djA ,slk doy dgus ek= ls ugha vfirq mls egls lgk fd mldh enn dh tk jgh gA mfpr jk; o e'kfojk ndj rFkk vko';d dk;ZokgZ dj mls :[klr djrk fd ifyl dh ifr mldh fo'oluh; rk cuh jgA

¼9½ fdlh Hkh vkxUrqd dks Fkkus esa irh{kk dh fy; de ls de jkdk tk; ftruh tYnh gks ldsa mldh lEkL;k dks lek/kku fd;k tk,A

¼10½ 0;ogkj djrs le; bl ckr dks /;ku j[kk tk; fd og fdruh ckrs le>rk gS D;kfd dkuuh iko/kksuksa dh tkudkjh gj fdlh dks ugha gksrh A

¼11½ vkxUrqd ;fn chekj] vkgr ;k xEHkhj gkyr esa gS rks rjUr mipkj o lj{kk 0;oLFkk miyC/k djkuh pkfg;sA

¼12½ efgyk vkxUrqd] cPpk] o)] vix] fodykx 0;fDr;k ls mudh eku e;kSnk o 'kkjhfjd] ekufld ifjiDork dks /;ku esa j[kdj is'u iNs tkus pkfg;s rkfd mudh leL;kvks dk lek/kku fd;k tk ldA

¼13½ turk ds 0;fDr;ksa dks lkFk 0;ogkj djrs le; tgk n0;ogkj dh f'kdk;r u gks ogh nlj h vkSj ;g Hkh /;ku j[kk tk; fd ifyl dks vlkekfts dRrksa ls Hkh lkeuk djuk iMrk g] vRks lj{kk dks Hkh ijk/;ku j[kk tk;A

efgykvks ds ifr ifyl 0;ogkj%&

efgyk pkg fdlh Hkh J.kh ¼f'kdk;r rks dk] nk"kh½ xokg] lfnx/kk½ dh gks] mudsa lkFk vPNk 0;ogkj djuk iR;sd ifyldsa dks ije dRrZO; gA fdlh Hkh efgyk ds lkFk ifyl 0;ogkj djrs le; fuEu ckrksa dks fo'k"kZ dj /;ku j[kk tk;%&

¼1½ efgykvks ls HkkV ds le; mfpr o"kZHk"kk] f'k"Vkpkj rFkk 'kkyhurk viuk;sA

¼2½ efgykvks dks ijke eku&lEeku j[kA

¼3½ efgykvks ds le{k dk;ZksaZ; esa ls; r o 'kkyhu Hkk"kk dks i;kx djsA

¼4½ vuxZ okrkZyki ls cpsA

¼5½ doy lkFkd is'u iNs rFkk ckj&ckj u cyk,A

¼6½ vdyh efgyk dks viu lkFk fdlh vU; efgyk ;k 0;fDr dks ykus ds fy, dgsA

¼7½ vdyh efgyk ls dHkh vdys esa dksbZ is'u u djs viu lkFk fdlh efgyk dks j[krs cgrj gksxkA

¼8½ v'yhy Hkk"kk dks i;kx u djs] vHkns is'u u iNsA

¼9½ vxj fdlh efgyk dks fxj¶rkj djuk gks rks efgyk ifyl ds }kjk ,slk djk;k tk, fxj¶rkj djrs le; vHkns Hkk"kk dks i;kx ugha djuk pkfg, lkFk gh efgyk dh xfjek dk cuk;s j[kuk pkfg,A efgyk dh ryk'kh yrs le; f'k"Vrk lsE;rk dks 0;ogkj djA cgrj gksxk fd efgyk dh ryk'kh fdlh efgyk ifyl dsa }kjk gh yh tk;A

¼10½ lg;kxh efgyk ifyl dfe;k ds lUnHk esa Hkh mijkDr ckrksa dk /;ku j[kk tk,A erd ljdkjh lod dh vkfJr fo/kksvks dk ifyl dk;Z esa lek;kftr djus ds fy, fo'k"k ikRlkgu] lj{k.k o lgk;rk nh tk, rkfd os ifyl dk;Z lh[k ldsA

f'kdk;r rks vFkok xokgh okyh efgykvks dh ckr /k;ZiwoZ lus g, mudsa lkFk lgkuHkfr j[kdj mudk U;k; dk Hkkjk lk fnyk uk pkfg,A

¼ukVV% mYkjk[k.M ifyl }kjk lHkh Lrjs esa mi;kx ds fy, nh tkus okyh ,d ifLrdk ds dN vr'kA½